

Werkplaats Sociaal Domein
Zuid-Holland zuid

Kennis- ontwikkelagenda

Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid 2027-2031

Samenlevings- opbouw met impact

Samen kennis ontwikkelen
voor sterke gemeenschappen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Tot stand komen van de agenda	4
3. Waarom samenlevingsopbouw?	7
4. Gewenste impact en uitkomsten van de werkplaats en leervragen	9
5. Werkplaats Zuid-Holland Zuid: hoe wij werken	13
5.1. De werkplaats	13
5.2. De werkplaats als verbinding netwerk	13
5.3. De organisatie van de werplaats	13
6. Samenvatting en vervolg	16
7. Literatuur	17
8. Bijlage Proces totstandkoming Kennis- en ontwikkelagenda en betrokken partners	18

1. Inleiding

De Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid (WSD ZHZ) start vanaf 2027 met een nieuwe periode. De werkplaats maakt met zestien andere werkplaatsen in het land deel uit van de landelijke Associatie Werkplaatsen Sociaal Domein. De werkplaatsen werken regionaal en hebben elk een regionale kennisagenda, met als doel het versterken van professioneel handelen van sociaal professionals. Om overstijgend van elkaar te leren, kiezen we een gezamenlijk thema en formuleren we een gedeelde ontwikkelrichting. Voor de periode 2027 tot 2031 is dit thema *Samenlevingsopbouw: bouwen aan een sterke samenleving*. Het grotere doel is om bij te dragen aan de professionalisering van sociaal professionals die bouwen aan sterke, veerkrachtige, inclusieve en democratische gemeenschappen. Het gaat daarbij in het algemeen om het doelgericht ondersteunen van de opbouw van de samenleving door aan te sluiten bij de behoeften, initiatieven en hulpbronnen en eigenaarschap van inwoners en gemeenschappen, het ondersteunen van informele netwerken, bewonersinitiatieven en collectieve vormen van organisatie.

De Werkplaats Sociaal domein Zuid-Holland Zuid wordt geleid door twee hogescholen: Hogeschool Rotterdam vanuit het lectoraat Sociale Innovatie en Hogeschool Inholland Rotterdam vanuit het lectoraat Ecosociaal Werk. Binnen de werkplaats trekken we ook gezamenlijk op in aanvragen van projectsubsidies. Momenteel is de Kenniswerkplaats Werk en Inkomen (KWI) onderdeel van de WSD ZHZ en is recent gestart met het project Dementievriendelijk opleiden, gefinancierd door ZonMw

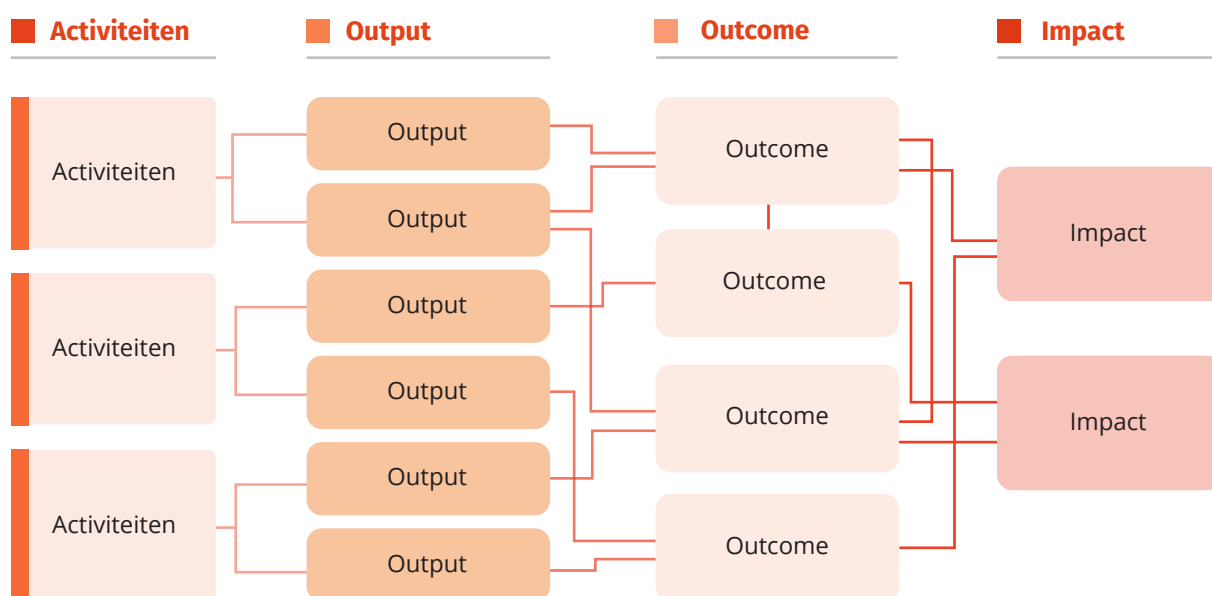
Elke werkplaats ontwikkelt een eigen regionale kennis- en ontwikkelagenda. In deze kennis- en ontwikkelagenda van de WSD ZHZ beschrijven we eerst de aanleiding om samenlevingsopbouw als overkoepelend te kiezen, de nadere invulling die we als regionale werkplaats daaraan willen geven en hoe we werkplaats organiseren.

2. Tot stand komen van de agenda

Het consortium van de WSD ZHZ bestaat uit twee hogescholen (Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Inholland Rotterdam) en een diverse groep van welzijn- zorgpartners, gemeenten en vertegenwoordigers van cliënten uit de regio (zie bijlage voor de namen van partnerinstellingen). Deze kennis- en ontwikkelagenda is gezamenlijk ontwikkeld. Met behulp van de Impact Pathway en de verandertheorie hebben we in meerdere bijeenkomsten met elkaar systematisch in kaart gebracht welke veranderingen we willen realiseren om samenlevingsopbouw te versterken en het professioneel handelen te verbeteren.

Allereerst hebben we besproken welke problemen c.q. uitdagingen samenlevingsopbouw kent, welke definitie van samenlevingsopbouw er zijn en ontwikkelingen het heeft doorgemaakt. Daartoe maakten we gebruik van de lessen over gemeenschapsgericht ontwikkeling die we als WSD ZHZ hebben getrokken uit de periode 2023-2027 (Bek & Hooghiemstra, 2026). In de periode 2023-2027 heeft WSD ZHZ namelijk gewerkt aan projecten waarin de collectieve benadering en het versterken van netwerken in de buurt steeds duidelijker op de voorgrond traden. Vervolgens hebben we aan de hand van de verandertheorie op het niveau van impact en uitkomsten veranderdoelen geformuleerd.

Figuur 1. Impact Pathway

Impact definiëren we als een gewenste grote (maatschappelijke) verandering, de droom die we nastreven. Op deze veranderdoelen hebben we niet direct invloed, omdat vele maatschappelijke factoren en ontwikkelingen meespelen bij het realiseren. Door te formuleren welke impact we willen maken zetten we een stip op de horizon: waar doen we het voor? Het biedt een gezamenlijk uitgangspunt voor waarom we doen wat we doen: het grotere goed. Om de gewenste impact van de komende WSD periode te beschrijven stelden we ons de volgende vragen:

- Aan welke grote verandering dragen we met samenlevingsopbouw bij; wat is daarbij onze maatschappelijke droom?
- Wat maakt die verandering nodig; wat is het achterliggende probleem of de achterliggende uitdaging?
- Wie hebben daar baat bij?

Uitkomsten of outcomes zijn concrete veranderingen in gedrag, kennis en houding waarop we direct invloed hebben en die nodig zijn om de impact te maken. Die concrete veranderdoelen hebben betrekking op kennis, vaardigheden en houding van zowel professionals en burgers als organisaties. Richtinggevende vragen die we stelden zijn:

- Wat en wie moet er veranderen om de gewenste impact te maken?
- Welke uitdagingen proberen we met het realiseren van deze doelen te beantwoorden?
- Houden deze veranderingen met elkaar verband en welke verbanden zijn er (veranderpaden)?
- Waarom denken we dat deze veranderingen bijdragen aan de grote verandering; wat zijn daarbij onze aannames en waarop zijn die gebaseerd (literatuur/theorie)?

Op basis van deze veranderdoelen hebben we vastgesteld welke tastbare resultaten (output) we willen realiseren. Het gaat hier om concrete opbrengsten die nodig zijn om de uitkomsten te bereiken. Dat kunnen trainingen zijn, toolkits, projectsresultaten, publicaties maar ook getrainde professionals of met studenten die modules volgen of het beoogde gedrag

demonstreren. Onder het realiseren van output verstaan zowel het evalueren, verder ontwikkelen of opnieuw toepassen van bestaande kennis en tools als het komen tot nieuwe inzichten en tools.

Welke opbrengsten realiseren we en hoe dragen deze bij aan het realiseren van de uitkomsten

- Hoe verspreiden we deze opbrengsten
- Tot slot hebben we met elkaar het type van activiteiten vastgesteld om de concrete opbrengsten te realiseren of te verspreiden.
- In deze kennis- en ontwikkelagenda beschrijven we de impact die we willen maken en hoe we de uitkomsten willen realiseren. Eerst gaan we in op het belang van samenlevingsopbouw.

3. Waarom samenlevingsopbouw?

In De terugkeer van de samenlevingsopbouw benoemen de auteurs twee pijlers van samenlevingsopbouw: leefbaarheid sociale cohesie in de wijken versterken en de stem en de invloed van bewoners bij de uitvoering, beleid en maatschappij (Enbergse et al., 2021)

Sinds eind jaren negentig zien we in het sociaal beleid een toenemende nadruk op zelfredzaamheid, eigen kracht en verantwoordelijkheid. Burgers moeten meer verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen welzijn en dat van hun omgeving. Zelfredzaamheid lag aan de basis van de WMO. Door deze ontwikkelingen raakte samenlevingsopbouw en opbouwwerk steeds meer op de achtergrond of verdwenen zelfs geheel uit beeld. De laatste jaren wordt steeds zichtbaarder dat deze individuele benadering op zijn grenzen stuit en niet realistisch is. Een eenzijdige focus op zelfredzaamheid, eigen kracht en verantwoordelijkheid blijkt niet toereikend om maatschappelijke kwetsbare individuen of groepen te ondersteunen en hun deelname aan de samenleving te bevorderen. We zien dat gemeenten meer aandacht krijgen voor het versterken van de sociale basis, van het belang van fysieke ontmoetingsplekken, zoals buurthuizen en dorpshuizen en voor de collectieve aanpak.

We zien in deze ontwikkeling een belangrijke reactie op de eenzijdige gerichtheid op het individu. Tegelijkertijd zien we het risico dat samenlevingsopbouw instrumenteel wordt ingezet om bijvoorbeeld de zorg te ontlasten, de samenleving weerbaar te maken of draagvlak te creëren voor beleid, waardoor de tweede pijler van samenlevingsopbouw onderbelicht blijft: die van inspraak en zeggenschap van bewoners over hun buurt of wijk. Publieke plekken bieden niet alleen de mogelijkheid elkaar te ontmoeten, gemeenschapsgevoel te versterken of eenzaamheid tegen te gaan, maar ook om met elkaar in gesprek te gaan, ervaringen en opvattingen te delen, met elkaar na te denken over de inrichting en toekomst van de directe leefomgeving (Koekoek, 2025; Kaulingfreks & Matthijsen, 2024; Klinenberg, 2021). Publieke voorzieningen en ontmoetingsplekken verbinden informele democratie, zoals die zich manifesteert in buurtinitiatieven, met formeel bestuur. Het biedt ruimte voor 'politiek arena's' om democratische waarden te oefenen en wederzijds respect voor onderlinge verschillen te bevorderen.

De twee pijlers van samenlevingsopbouw beïnvloeden elkaar. Leefbaarheid vraagt om zeggenschap van bewoners over wat er in hun wijk gebeurt. En als bewoners invloed hebben op beleid en daarover met elkaar van gedachten kunnen wisselen zal dat leefbaarheid vergroten. Samenlevingsopbouw is cruciaal voor het versterken van democratische en inclusieve gemeenschappen. Dat vraagt ook om een andere rol van professionals. Samenlevingsopbouw kent geen one-fits-all-aanpak. Iedere buurt heeft zijn eigen mogelijkheden en beperkingen. Bewoners willen niet alleen voor de Bühne participeren tijdens inspraakavonden, maar daadwerkelijk zeggenschap hebben over hun buurt. Sociaal professionals zouden aandacht moeten hebben voor deze processen: hoe liggen de machtsverhoudingen tussen gemeentelijk overheid, welzijnsinstellingen, buurtinitiatieven bewoners onderling; welke bewoners worden wel en welke niet worden bereikt; hoe kunnen zij hen bereiken, wat belemmert hen om deel te nemen? Sociaal professionals zullen daarom voortdurend moeten kunnen navigeren tussen verschillende groepen en hun tegenstrijdige belangen, tussen collectieve en individuele aanpak. Het lastige van dit navigeren is dat een kompas niet altijd werkt of zelfs ontbreekt. De richting die het kompas aangeeft wordt namelijk mede bepaald door normatieve opvattingen over wat een gemeenschap is of hoort te zijn.

4. Gewenste impact en uitkomsten van de werkplaats en leervragen

Tijdens de bijeenkomsten is een gemeenschappelijke visie op samenlevingsopbouw naar voren gekomen. In de gewenste impact van de komende periode zijn duidelijk de twee pijlers van samenlevingsopbouw te herkennen

Samenlevingsopbouw draagt bij aan een **sociaal rechtvaardige samenleving** waarin de stem van bewoners telt. Zij **bevordert inclusieve** gemeenschap en **bestrijdt uitsluiting** van groepen, racisme en ongelijkheid.

De buurt/wijk is een duurzame gemeenschap met een **sterke lokale democratie** waarin de stem van bewoners daadwerkelijk invloed heeft op besluitvorming en beleid. **Bewoners hebben zeggenschap** over wat er nodig is om hun leven betekenis te geven en over hoe hun wijk wordt vormgegeven en voelen zich door gemeente en instellingen erkend als **gelijkwaardige partners** die met hun kennis en ervaring bijdragen aan een florerende stad.

In de periode 2027-2031 zullen we onze activiteiten richten op de twee pijlers en de wisselwerking daartussen:

Pijler 1: Samenhang verbeteren, versterken van gelijkwaardige gemeenschappen

Pijler 2: het bevorderen van Zeggenschap en democratie, eigenaarschap.

Deze pijlers vertegenwoordigen de impact die we met de Werkplaats willen bereiken op het gebied van samenlevingsopbouw.

Als het gaat om professioneel handelen van sociaal professionals, denken we dat zij belangrijke bijdragen zouden kunnen leveren aan het bereiken van deze impact. In de nieuwe periode van de WSD ZHZ zullen we ons daar speciaal op gaan richten. Tijdens de bijeenkomsten zijn de volgende uitkomsten naar voren gekomen:

Professionals:

- erkennen en benoemen machtsverschillen, zodat deze kunnen worden verkleind.
- waarderen van verschillende vormen van kennis als gelijkwaardig.
- werken op een gelijkwaardige manier samen met inwoners
- nemen hindernissen weg die gelijkwaardige deelname van inwoners belemmeren.
- betrekken actief bewoners die nog niet worden gehoord/bereikt.
- schakelen tussen bewoners en andere relevante partijen

Concrete leervragen/ activiteiten

Op basis van de impact en uitkomsten gaan we in de komende maanden leervragen formuleren. Deze leervragen vormen de leidraad van onze activiteiten, zowel wat betreft de inhoud als de vorm. In de voorbereidende sessies op weg naar de kennis- en ontwikkelagenda is al een aantal voorbeelden van praktijkvragen binnen het kader van samenlevingsopbouw benoemd. Dit is uitdrukkelijk een eerste peiling. De volgende stap is een clustering, selectie en omzetting naar leervragen.

Tijdens de bijeenkomsten hebben we de vraag gesteld wat professionals nodig hebben aan vaardigheden, kennis en houding om de uitkomsten te bereiken, en waar aan het volgens de partners ontbreekt.

Samenlevingsopbouw vraagt van professionals dat zij niet alleen de relatie met bewoners maar ook met andere partners versterken en vereist inter- of transdisciplinair werken. Goed inzicht is nodig in wat belemmerende factoren zijn en van regelgeving die elkaar in de weg zit. Hoe ga je daar mee om? De partners constateren dat samenlevingsopbouw niet scherp op het netvlies staat van professionals. Zij zijn nog sterk gericht op individuele ondersteuning. Wat is er nodig om de stap van een individuele benadering naar een collectieve benadering te zetten? Het gaat niet alleen om de juiste interventies die een individu verder helpen, maar

om het versterken van netwerken en collectief denken. Professionals zouden anders, breder moeten leren kijken om samenwerkingsverbanden op te zetten en moeten ook alert zijn op groepen die niet of onvoldoende gehoord of gezien worden. Het vraagt van professionals die 'embedded' of present zijn. Belangrijk daarbij is kennis van het krachtenveld en het kunnen omgaan met machtsverschillen. Hoe kunnen professionals balans vinden tussen afhankelijkheid van en kritische houding naar beleid, overstijgende belangen enerzijds en het ondersteunen van bewoners hun stem te laten horen anderzijds. Dat vraagt dat zij de taal van het beleid en die van de leefwereld (her)kennen en kunnen vertalen en de verschillende soorten kennis die daarin naar voren komen (beleidskennis, ervaringskennis, lokale kennis) evenredig ruimte geven. Hier ligt ook een duidelijke opdracht voor de opleidingen. Aankomende professionals hebben meer kennis nodig van samenlevingsopbouw en opbouwwerk

- Concrete leervragen waaraan in de werkplaats werken zijn:
- Hoe kunnen we collectief vermogen van gemeenschappen versterken?
- Hoe kunnen we ervaringskennis als gelijkwaardige kennisbron benutten om zeggenschap van bewoners te bevorderen?
- Welke outreachende strategieën kunnen we toepassen om groepen te bereiken?
- Hoe kunnen we met verschillende groepen in gesprek, niet alleen kwetsbare groepen, en leren we elkaars taal van elkaar spreken en verstaan?
- Hoe kunnen we netwerken versterken en ontmoeting tussen verschillende groepen?
- Hoe kunnen we veilige voorzieningen/ veilige routes creëren naar sociale infrastructuur en maken we ontmoetingscentra voor iedereen toegankelijk en aantrekkelijk?

Activiteiten

Nadat we de leervragen (en de daaruit voortvloeiende uitkomsten en impact) helder hebben, zullen we gezamenlijk gaan kiezen voor de daarbij passende activiteiten.

Sommige leervragen kunnen het beste beantwoord worden door middel van een leerbijeenkomst, andere leervragen verdienen een inventarisatie van bestaande kennis en weer anderen een zoektocht naar mogelijkheden om nieuwe kennis te ontwikkelen.

Deze vier soorten van activiteiten vormen de spil van onze werkplaats:

- a) Leerbijeenkomsten (al dan niet in de vorm van een leertraject)
- b) Kennisinventarisaties (een combinatie van ervaringskennis, wetenschappelijke en professionele kennis)
- c) Verkenning van mogelijkheden om nieuwe kennis te ontwikkelen
- d) Netwerkversterkende activiteiten

5. Werkplaats Zuid-Holland Zuid: hoe wij werken

5.1. De werkplaats als leergemeenschap

De werkplaats heeft de vorm van een leer-, werk en kennis- en ontwikkelgemeenschap die zich richt op het leren van en ontwikkelen met elkaar. In de meest brede zin gaat het in werkplaats om gezamenlijk te komen tot een goed onderbouwd antwoord op de leervragen en het realiseren van uitkomsten die bijdragen aan de gewenste impact. Kennisdeling en het toepassen en gebruik maken van praktijkgericht ontwikkeling heeft tot doel het onderzoekend vermogen van professionals in de praktijk te versterken en daarmee de impact te vergroten. De tastbare resultaten worden landelijk verspreid en zullen binnen deelnemende organisatie worden gebruikt.

5.2. De werkplaats als verbindend netwerk

De kracht van de werkplaats is het regionale en goed samenwerkende netwerk. De werkplaats bestaat uit een trouwe en steeds groter wordende groep regionale partners die gemotiveerd zijn om zich samen in te zetten voor de grote maatschappelijke vraagstukken. We vinden het niet alleen belangrijk om binnen concrete projecten de samenwerking gestalte te geven, maar ook als netwerk samen op te trekken om de impact te verhogen.

5.3. De organisatie van de werkplaats

Het consortium

Het consortium is het 'hoogste orgaan' en bestaat uit verantwoordelijken van de organisaties die zich actief hebben verbonden aan de werkplaats. Het uitgangspunt is dat zij als gelijkwaardige partners van het netwerk verantwoordelijk zijn voor de inhoudelijke koers van de werkplaats. Het consortium is divers samengesteld, met vertegenwoordigers van praktijkorganisaties, onderwijs, gemeenten, en cliënten- of burgerorganisaties.

Het consortium is gezamenlijk verantwoordelijk voor de keuzes op hoofdlijnen die worden gemaakt. Het consortium stelt de kennis- en ontwikkelagenda vast. Periodiek wordt gemonitord op de oorspronkelijke doelen die gaandeweg en als gevolg van ontwikkelingen in het beroep en samenleving al dan niet worden geactualiseerd. Alle organisaties die de consortiumleden vertegenwoordigen dragen actief bij aan de uitvoering van activiteiten en projecten. De wijze waarop en de mate waarin de diverse partners deelnemen aan projecten kan variëren. Afspraken daarover worden bij aanvang van de periode gemaakt.

Consortiumleden vormen het hart of binnen ring van de werkplaats. Daarnaast kunnen andere partners op onderdelen de loop van de tijd actief worden, bijvoorbeeld door deelname aan projectgroepen (de buitenring). We zoeken steeds naar passende manieren om ook deze partners te verbinden.

Consortiumleden creëren draagvlak binnen de eigen organisatie en leveren een bijdrage aan de kennisinfrastructuur die de doorwerking van de resultaten ten goede komt.

Rol lectoren

De werkplaats wordt geleid door een lector van Hogeschool Rotterdam en van Hogeschool Inholland Rotterdam. Ze bewaken de inhoudelijke kwaliteit van de projecten die worden uitgevoerd. Lectoren nemen in een adviserende rol deel aan het consortium; zij toetsen voortdurend op de oorspronkelijke uitgangspunten, haalbaarheid en brengen ook nieuwe inhoudelijke gezichtspunten in. Zij begeleiden docent-onderzoekers inhoudelijk en ondersteunen hen in het ontwikkelen van onderwijs- en beroepsproducten. Zij geven masterclasses en brengen als *critical friend* brede kennis in die relevant is voor de thema's en projecten en beroepsontwikkeling van professionals. Zij onderhouden contact met leden van het consortium en organiseren samen met de programma-coördinator de bijeenkomsten van het consortium. Ze signaleren nieuwe kansen en bouwen actief aan versterking van het netwerk en strategische positionering in de regio.

De lectoren zijn ook de linking pin naar de landelijke Associatie van Werkplaatsen Sociaal Domein, brengen daar de kennis van de WSD ZHZ in en de kennis van andere werkplaatsen terug naar deze regio. Ze dragen bij aan de verder doorontwikkeling en positionering van de werkplaatsen in de landelijke kennisinfrastructuur.

De lectoren leggen logische verbindingen met de activiteiten binnen hun lectoraat, verbinden met andere lectoren en dragen vanuit de werkplaats sociaal domein ook bij aan het debat over ontwikkelingen in het sociaal domein.

Programmacoördinator

De programmacoördinator houdt het overzicht over de activiteiten binnen de werkplaats, in organisatorisch en financieel opzicht. Hij of zij levert ook een bijdrage aan de strategische positionering van de werkplaats in de regio.

De programmacoördinator onderhoudt contact met de lectoren, docentonderzoekers en deelnemende organisaties en leden van het consortium. Hij/zij doet alle voorbereidingen voor de

aanvraag van subsidies, de (tussentijdse)evaluatie en verantwoording. In overleg met de lectoren bereidt de programma coördinator de bijeenkomsten voor en organiseert zij agenda-overleggen en draagt zorg voor verslaglegging van bijeenkomsten.

Docent-onderzoekers

Vanuit beide hogescholen werken docent-onderzoekers een of meer vaste dagdelen voor de werkplaats. De docent-onderzoeker vervult een trekkersfunctie en is met name inhoudelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van activiteiten en projecten en samenwerking met deelnemende praktijkpartners. De docent-onderzoekers brengen inhoudelijke en waar nodig expertise in en zorgen voor concrete verbindingen met het onderwijs, de begeleiding van deelnemende studenten. Samen met de programma-coördinator geven docent-onderzoekers vorm en inhoud aan kennisdeling: het organiseren van kenniscafés.

De docent-onderzoekers vervullen een speciale rol richting het onderwijs. Zij zijn degenen die kansen signaleren en benutten om de resultaten en activiteiten van de werkplaats te verbinden met de ontwikkelingen binnen de opleiding. Op die manier draagt de werkplaats bij aan de versterking van de kennisinfrastructuur van de hogeschool. Binnen beide hogescholen wordt gezocht naar een passende manier om de verbinding met een onderwijs structureel aandacht te geven.

Deelnemende partners

De deelnemende partners committeren zich aan de werkplaats door middel van een intentieverklaring. In deze overeenkomst spreekt zij de intentie uit om substantieel bij te dragen aan de werkplaats sociaal domein. Dat wil in ieder geval zeggen dat

- Een van de leidinggevenden/bestuurders actief deelneemt aan het consortium (het consortium mede wil dragen), door middel van aanwezigheid tijdens consortium overleggen, maar ook voorbereidingen van deze overleggen en het (mede) organiseren van bijeenkomsten (kenniscafés, symposia, masterclasses).
- Uitvoerende medewerkers meedenken en actief participeren in projecten

Concrete afspraken worden per project vastgelegd.

Partners die niet deel uitmaken van het consortium (buitenring)

We hanteren een open deur beleid. Gedurende de looptijd kunnen andere organisaties aansluiten. Activiteiten gericht op kennisdeling staan voor andere organisatie open.

6. Samenvatting en vervolg

Met deze kennis- en ontwikkelagenda zijn de belangrijkste ambities en principes voor de komende periode van de WSD ZHZ vastgesteld. Het hoofdthema van de landelijke Associatie van Werkplaatsen Sociaal Domein 'samenlevingsopbouw' is geconcretiseerd door te kiezen voor 2 pijlers waarop we impact willen genereren: namelijk 1) gelijkwaardige gemeenschappen en 2) zeggenschap en democratie. We richten ons in het bijzonder op uitkomsten die de rol van sociaal professionals bij deze processen versterkt. We gaan aan de hand van concrete leervragen van de consortiumpartners activiteiten selecteren die de kennis en het handelingsrepertoire vergroten.

De vervolgstap is om samen met het consortium een keuze te maken van leervragen en activiteiten binnen het vastgestelde kader.

De planning is om dit proces afgerond te hebben voor januari 2027.

7. Literatuur

Bek, P. & Hooghiemstra, B. (2026) Navigeren tussen regie en gelijkwaardigheid
Lessen over gemeenschapsgericht onderzoek van Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland
Zuid. Werkplaats Sociaal Doemein Zuid-Holland-Zuid.

Engbersen, R., Verweij, S., Van der Kamp, J., Nourozi, S., Panhuijzen. B., Van Pelt, M. (2021) De
terugkeer van samenlevingsopbouw.Movisie

Kaulingfreks, F., Matthijsen, K. (2024). Gemene delers: Theoretische verkenning van
community development. [https://www.craftingresilience.nl/images/docu-ments/Gemene-
Delers-Working-Paper1.pdf](https://www.craftingresilience.nl/images/documents/Gemene-Delers-Working-Paper1.pdf)

Klinenburg, E. (2020). Palaces for the People: How To Build a More Equal and United. Society.
Vintage Books.

Koekoek, Ch. (2025). Towards an Architecture of Democratic Infrastructures. Proef-schrift
Erasmus Universiteit Rotterdam

8. Bijlage Proces totstandkoming Kennis- en ontwikkelagenda en betrokken partners

Samenvatting

Het proces om te komen tot de Kennis- en ontwikkelagenda 2027-2030 voor de Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid heeft over een periode van bijna een jaar plaatsgevonden. In dat jaar hebben we zes werkplaats bijeenkomsten gehad (waarbij alle medewerkers van de twee hogescholen die betrokken zijn bij de WSD ZHZ aanwezig waren – lectoren, docent-onderzoekers en ondersteuning) en vijf consortiumbijeenkomsten. Bij deze consortiumbijeenkomsten waren de volgende partners aanwezig:

Sommigen zijn partners die actief deel hebben genomen aan de huidige subsidieperiode, maar we hebben ook diverse nieuwe partners kunnen toevoegen aan het netwerk, die voornemens zijn deel te nemen aan de nieuwe periode.

1. Hogeschool Rotterdam (zowel onderwijs als onderzoek)
2. Hogeschool Inholland Rotterdam (idem)
3. Gemeente Rotterdam (vanuit onze verbinding met de kenniswerkplaats Jeugd ST-RAW)
4. Buurtbloeiers Zwijndrecht (Een gemeentelijk initiatief gericht op leefbaarheid)
5. Welzijn Capelle (de 'inbestedings'-welzijnspartner van de Gemeente Capelle aan den IJssel)
6. Diverz
7. Gro-up
8. GGD-ZHZ
9. Genero
10. Rogplus (die gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein en Jeugd uitvoert van de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis)
11. Rijnmond Dokters
12. DOCK
13. SWO Spijkenisse
14. SOL
15. VNG
16. Gemeente Vlaardingen (verbonden aan het programma Ouderen)
17. Woonbron
18. Nationaal Programma Leefbaarheid en veiligheid Dordt-West (direct verbonden aan de gemeente Dordrecht)
19. Gemeente Capelle aan den IJssel

We zijn samen met onze partners stappen aan het zetten om gemeenten waar zij actief zijn ook als partner te betrekken bij de WSD ZHZ. De verwachting is dat lopende het nieuwe traject dat gaat lukken met minimaal 2 extra gemeenten.

Beknopte tijdlijn:

Consortium 24 november 2025:

- In het consortium start aangekondigd, eerste afspraken gemaakt over het proces om te komen tot de Kennis- en ontwikkelagenda volgende periode.

Werkplaatsoverleg 12 januari 2026:

- Concept tijdlijn tot de nieuwe kennis- en ontwikkelagenda

Consortium 9 februari 2026:

- Tijdlijn tot nieuwe kennis- en ontwikkelagenda vastgesteld
- Gewerkt aan Missie en visie
- Versterken consortium en uitbreiden Partners

Werkplaatsoverleg 23 februari 2026:

- Input opgehaald voor strategische onderlegger

Werkplaatsoverleg 13 april 2026:

- Voorbereiding consortium 20 april
- Verder gewerkt aan strategische onderlegger

Consortium 20 april 2026:

- Gesproken over financiering (besloten aanvullende subsidies aan te vragen)
- Strategische oplegger besproken (vorm)
- Aan de slag met de impacttool (inhoud)

Werkplaatsoverleg 1 juni 2026:

- Voorbereiding consortium 22 juni

Consortium 22 juni 2026:

- Uitwerken inhoud d.m.v. oefening de Brakke grond
- Uitkomsten oefening worden omgezet in een Kennis- en ontwikkelagenda.

Werkplaatsoverleg 6 juli 2026:

- Gesproken over Kennis- en ontwikkelagenda
- Eerste brainstorm over aanvullende subsidies

Consortium 14 september 2026:

- Vaststellen Kennis- en ontwikkelagenda
- Eerste verkenning leervragen en outcome

Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid

Kenniscentrum
Talentontwikkeling

in **holland**
ecosociaal
werk

Gemeente
Rotterdam

Gemeente Vlaardingen

Versterkt & Verbindt

rogplus

